

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КРИЗЬ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ ХМАРНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

FORMATION OF PROFESSIONAL CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS THROUGH ASPECTS OF TRAINING IN CLOUD TECHNOLOGIES

Стаття присвячена актуальній проблемі вищої освіти – формуванню професійної культури майбутніх фахівців засобами сучасної освіти, а саме застосуванням хмарних технологій. Розкривається суть таких понять, як «професійна культура», «навчальний процес», «хмарні технології», «освітня діяльність». Основна увага зосереджується на методичних засадах формування професійної культури майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. Національна освіта на сучасних етапах свого розвитку досить уваги приділяє умовам формування професійної культури, зокрема її у період навчання за допомогою хмарних технологій. Запорукою знаннєвої складової частини майбутнього фахівця є професійна культура. Фахівець повинен панувати всі компоненти професійної культури, уміти правильно вирішувати завдання будь-якої складності. Висвітлюються критерії, показники та рівні сформованості досліджуваного явища. На основі аналізу педагогічної літератури обґрунтовуються впливи на процеси формування професійної культури сучасними методами дистанційного навчання. Зазначається, що хмарні технології натеper є невід'ємною складовою частиною навчально-виховних процесів у закладах вищої освіти, розглядаються серед технологій для формування професійних компетентностей. Приділяється увага питанню інформатизації суспільства, що передбачає інформатизацію галузі науки й освіти, у якій формуються пізнавальні процеси й соціально-економічні явища, що в майбутньому сприяє прогресивному розвитку суспільства загалом. Хмарні технології виявилися високоефективними для задоволення освітніх потреб. Професійна культура розглядається на таких рівнях розвитку (початковий рівень, вищий рівень), що несуть у собі обсяг професійного світогляду, професійних знань, інтересів і вмінь, здатності розв'язувати завдання. Нові освітні стандарти, хмарні технології допомагають формуванню нової інформаційної культури педагога та здобувача освіти, що надають унікальну можливість поєднати проєктну методику й інформаційно-комунікаційні технології. Використання хмарних технологій у навчальному процесі дозволяє зробити освітній простір відкритим. Взаємодія новітніх інформаційних досягнень взаємопов'язана з формуванням у здобувачів освіти професійних знань, міжкультурного спілкування, професійної культури.

Ключові слова: професійна культура, професійна діяльність, культура особистості,

професійна культура фахівця, хмарні технології.

The article is devoted to the current problem of higher education – the formation of professional culture of future professionals by means of modern education, namely the use of cloud technologies. In particular, the essence of such concepts as “professional culture”, “educational process”, “cloud technologies”, “educational activity” is revealed. The main attention is focused on the methodological principles of forming the professional culture of future specialists in higher education institutions. National education at the present stages of its development pays sufficient attention to the conditions for the formation of professional culture, including during training with the help of cloud technologies. The key to the knowledge component of the future specialist is undoubtedly professional culture. The specialist must master all the components of professional culture and be able to correctly solve problems of any complexity. Criteria, indicators and levels of formation of the studied phenomenon are covered. Based on the analysis of pedagogical literature, the influences on the processes of formation of professional culture by modern methods of distance learning are substantiated. It is noted that cloud technologies are currently an integral part of educational processes in higher education institutions and are considered as one of the technologies for the formation of professional competencies. The issue of informatization of society, which involves the informatization of science and education, in which cognitive processes and socio-economic phenomena are formed, which in the future reaches the progressive development of society as a whole. Cloud technologies have proven to be highly effective in meeting educational needs. Professional culture is considered at such levels of development (initial level, higher level), which include the scope of professional worldview, professional knowledge, interests and skills, the ability to solve problems. New educational standards of cloud technologies help to form a new information culture of the teacher and the learner, which provides a unique opportunity to combine project methodology and information and communication technologies. The use of cloud technologies in the educational process allows to make the educational space open. The interaction of the latest information achievements is interconnected with the formation of professional knowledge, intercultural communication, the formation of professional culture in students.

Key words: professional culture, professional activity, personality culture, professional culture of specialist, cloud technologies.

УДК 378:070.4

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/41/1.18>

Вознюк О.М.,

канд. пед., наук,
доцент кафедри економічної та гуманітарної підготовки фахівців залізничного транспорту Львівського інституту Українського державного університету науки і технологій

Лехіцький Т.В.,

викладач кафедри природничо-математичної, світоглядної освіти та інформаційних технологій Комунального закладу вищої освіти «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Усе більшої популярності в Україні набувають хмарні технології, які стали вкрай необхідними джерелами освітнього процесу. В останній період непрості епідеміологічної ситуації, що набула світового масштабу, хмарні технології стали чи

не єдиними методами навчання, кількість користувачів цих технологій зростає досить стрімко. Такий стрімкий ріст свідчить про актуальність і популярність хмарних технологій, їхню затребуваність і корисність. На сучасних етапах розвитку національної освіти досить уваги приділяється

умовам формування професійної культури, зокрема й у період навчання за допомогою хмарних технологій. Використання хмарних засобів навчання на лекціях, семінарах, практичних заняттях полегшує пошук і вивчення матеріалу, дає розширену наочність, матеріал краще засвоюється.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що «професійна культура» є міждисциплінарним поняттям. Предметом досліджень неодноразово ставали різні аспекти професійної культури педагогів (І.Ф. Ісаєв, Н.П. Краснова, А.В. Мудрик, О.М. Новицька, О.М. Попенко, В.О. Сластьонін, О.Л. Шевнюк та інші), інженерів (С.А. Ісаєнко, Н.В. Підбуцька, О.С. Пономарьов та інші), економістів (А.В. Бичок, В.В. Волкова, Л.Б. Нікіфорова й інші), юристів (С.Д. Гусарєв, І.Ф. Михаліченко, О.Ф. Скакун, С.С. Сливка, О.Д. Тихомиров та інші), військових (В.Г. Рибалка, В.Т. Жежерун, І.В. Гавриш та інші) тощо. Щодо результатів аналізу літератури з використання хмарних технологій, то особливості у професійній діяльності педагогів вивчали зарубіжні (Т. Даккор, М. Міллер, А. Новембер, В. Скот, Д. Рейх та інші) і вітчизняні вчені (Ю.В. Биков, М.І. Жалдак, Н.В. Морзе та інші).

Мета статті – проаналізувати вплив сучасних засобів навчання із застосуванням хмарних технологій на формування професійної культури майбутніх фахівців у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. В умовах активного розвитку інформаційного суспільства особливої ваги набуває не стільки опанування предметних знань, скільки формування у здобувачів вищої освіти умінь та бажання вчитися, а також виховання потреби в навчанні та самонавчанні впродовж усього життя. Сучасна вища освіта орієнтується не лише на інформаційне насичення здобувачів, запам'ятовування ними великого обсягу відомостей. Нині суттєво змінюються принципи та підходи. Провідні науковці, педагоги, методисти та психологи вказують на необхідність формування в майбутніх фахівців галузевих і предметних компетентностей, професійної культури, готовності до використання знань і ухвалення правильних рішень у майбутньому у сфері своєї діяльності.

Професійна культура – це сукупність способів і технологій певної професійної діяльності, що визнані суспільством еталоном для цієї діяльності, сукупність засвоєних, усвідомлених людиною способів цієї діяльності [5, с. 13].

Однак засвоєння професійної культури, її цінностей майбутніми фахівцями необхідно активізувати освітніми засобами хмарних технологій та виховними методами. Нині у сфері вищої освіти відбуваються активні пошуки шляхів оновлення її змісту, результатом цього є модернізація освітніх стандартів, застосування нових форм організацій освітнього процесу, які найчастіше орієнтовані на особистісне становлення майбутнього фахівця.

Головною метою модернізації освіти є досягнення її нової якості, що відповідає сучасним соціально-економічним умовам, технічному прогресу.

Дослідниця С.В. Королюк зазначає: «Культура органічно поєднана з діяльністю особистості, тому це дозволяє розглядати їх у діалектичній взаємозалежності. Їх взаємозв'язок характеризується так, що будь-які досягнення впливають на розвиток культури особистості та навпаки, відсутність загальної культури відобразиться на рівні її професійної діяльності, зокрема й управлінської» [3, с. 12].

Професійна культура студента закладу вищої освіти формується відповідно до певних рівнів. До першого рівня ми віднесемо: теоретичні уявлення студентів про нинішню соціальну культуру; знання про сучасні досягнення науки і технологій; ціннісні моральні орієнтири тощо. До наступного рівня – потребу студентів у самореалізації професійних здібностей у вигляді поетапного досвіду сходження від задуму до вирішення поставлених завдань. Такі рівні формуються відповідно до майбутнього фаху, а професійна культура зазначених рівнів є суб'єктивним вираженням об'єктивно сформованої професійної культури.

Під час розгляду проблеми впровадження і застосування ІКТ навряд чи можна обійтися без вивчення інформаційно-освітнього середовища, що формується як у межах навчального закладу, регіону, системи освіти окремих країн, так і у глобальному плані [1, с. 6].

Серед напрямів інформаційного розвитку хмарні технології є одним із найбільш привабливих для освітян. Оскільки інформатизація суспільства передбачає інформатизацію галузі науки й освіти, у якій формуються пізнавальні процеси й соціально-економічні явища, що в майбутньому сприяє прогресивному розвитку суспільства загалом. Хмарні технології виявилися високоефективними для задоволення освітніх потреб. Є різні підходи до освітніх технологій. Нині вища освіта стикається із проблемою управління та розуміння великої та кількості даних, що збільшується, – від інформації студентів та викладачів до складної аналітики та досліджень. Під хмарними технологіями (англ. Cloud computing) розуміють технології розподіленої обробки даних, коли комп'ютерні ресурси і потужності надаються користувачеві як інтернет-сервіс. Хмарні технології – це такі технології обробки даних, у яких комп'ютерні ресурси надаються інтернет-користувачу як онлайн-сервіси. Серед переваг хмарних технологій можна зазначити доступ до матеріалів будь-де і будь-коли; можливість використання відео- й аудіо-файлів прямо з інтернету, проведення онлайн-тренінгів, круглих столів тощо. Застосування хмарних технологій у навчальному процесі дає можливість формувати професійну культуру

майбутнього фахівця, адаптувати навчальний матеріал до реального життя. Технологія використання хмарних сервісів пропонує новаторську альтернативу традиційному навчанню, а мережева хмара дозволяє тим, хто навчається, взаємодіяти і вести спільну роботу незалежно від їхнього місцезнаходження.

М. Міллер хмарні технології визначає як динамічно масштабний вільний спосіб доступу до зовнішніх обчислювальних інформаційних ресурсів у вигляді сервісів, які надаються за допомогою мережі Інтернет [7].

У процесі формування суспільства значна роль відводиться інформації, освіті та формуванню практичних навичок. У системі показників розвитку інформаційного суспільства величезного значення набуває розвиток інформаційних технологій та впровадження хмарних сервісів у галузі освіти. Тому потрібно впроваджувати їх у навчально-виховний процес. Використання можливостей хмарних технологій підвищує якість навчання, рівень засвоєння матеріалу, робить процес навчання безперервним та систематичним. Віртуальний простір на основі хмарних технологій дозволяє розробляти та підтримувати інформаційні ресурси навчання, ведення наукової роботи та методичних досліджень, а також контактувати з іншими освітніми установами. Українці важливо відстежувати форму та зміст подання інформації, уміння коректувати матеріал. У навчально-виховному процесі педагогічні працівники не лише використовують у своїй роботі хмарні технології, а і реалізують виховний аспект формування професійної культури майбутніх фахівців. Для цього є різні методи та форми вихання – це вже на особистий розгляд і розсуд викладача.

Під час використання мережевих сервісів на основі хмарних технологій забезпечуються передумови для успішного виконання низки завдань, що спрямовуються на підвищення якості освіти, де домінує доступність інформаційних баз та знань, матеріальні ресурси, безперервний розвиток процесу навчання через мережеві ресурси з одночасним систематичним контролем за навчанням. Організація процесу навчання з використанням мережевих сервісів на основі хмарних технологій відбувається за взаємодії педагогічних працівників та здобувачів освіти. За такої форми навчання забезпечується ефективна взаємодія на основі інформаційних технологій та засобів телекомунікацій у режимі онлайн. Віртуальне освітнє середовище є тим інструментом, який виокремлюється на індивідуальних освітніх, розвивальних, комунікаційних та інтелектуальних завданнях. У віртуальному освітньому середовищі на основі хмарних технологій ураховуються та повною мірою реалізуються всі компоненти освітнього процесу, а саме засоби навчання,

методи навчання, організаційні форми. Хмарні технології в цьому середовищі є основним засобом пізнавальної діяльності та пізнавальної активності особистості.

Для більш дієвого та продуктивного ефекту освітнього процесу доречно використовувати мережеві сервіси на основі хмарних технологій, які самі інтерактивні. Сформованість знань виявляється в тому, що у здобувачів освіти наявні знання про можливості використання інформаційних та комунікаційних технологій, зокрема і хмарних, у своїй майбутній професійній діяльності: знання з галузі спеціальних програмних продуктів, характерних для галузі професійної діяльності майбутнього фахівця, можливості хмарних технологій для розроблення дидактичних матеріалів для навчання.

Усі структурні компоненти професійної культури, функції, системи освоєння та створення, збереження та поширення спрямовані на формування та розвиток конкурентоспроможності майбутніх фахівців. Значення професійної культури як багатогранного явища, що характеризується взаємозв'язком процесуальних форм, видів професійної діяльності та культури розкриває О.О. Траверсе [4, с. 242].

Вирішення завдань формування в навчальних закладах високотехнологічного освітнього середовища є важливою передумовою для підготовки фахівців, здатних до активного, виваженого, науково обґрунтованого застосування засобів інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності, підвищення якості й доступності освіти, поліпшення процесів управління завдяки включенню інноваційного технологічного складника тощо. Тому наявна необхідність фундаментальних досліджень проблем проектування, упровадження і використання хмарних технологій у сучасному освітньому середовищі [6].

З усіх освітніх методів та способів застосування хмарних технологій у навчальному процесі метою і як гасло звучить «вибирай, думай, розвивайся». Адже будь-яка інформація виконує знаннєву, пізнавальну та розвивальну роль. Для закріплення формування професійної культури майбутнього фахівця має домінувати моральна складова частина. Ці норми виражаються у природному прагненні людини до встановлення з іншими справді людських стосунків, що базуються на взаємоповазі, гуманності та справедливості. В основі особистісної культури закладені загальнолюдські моральні цінності, що творилися впродовж історії людства. Культура генетично закодована в багатстві цінностей, норм, традицій, звичаїв тощо. І саме це накопичене людством багатство кожна окрема людина може і хоче зробити своїм надбанням, бути його носієм. Тому цей процес і є становленням особистості.

Професійна культура із застосуванням сучасних інформаційних технологій тісно пов'язана з інформаційною культурою. Науковці М.І. Жалдак і Ю.С. Рамський під ІК-компетентністю розуміють соціально значущі компетентності, яких має набути кожен громадянин сучасного інформаційного суспільства. Саме ці компетентності розглядаються як основні компоненти інформаційної культури, яка є частиною загальнокультурного буття людини [2, с. 19].

У період переходу на нові освітні стандарти хмарні технології допомагають формуванню нової інформаційної культури педагога та здобувача освіти, що надають унікальну можливість поєднати проєктну методику й інформаційно-комунікаційні технології. Використання хмарних технологій у навчальному процесі дозволяє зробити освітній простір відкритим.

Висновки. Отже, формування професійної культури крізь аспекти використання хмарних технологій у процесі навчання забезпечує необхідний рівень виконання професійних функцій, перспективи самовдосконалення фахівця в майбутньому, у вирішенні проблемних завдань. Єдність особистісних та професійних якостей фахівця, рівня розвитку сучасних технологій (ІТ, хмарні технології, інтернет-ресурси тощо) сприяє формуванню, укріпленню соціально-духовного розвитку майбутніх фахівців. Нині наявна потреба у вивченні, визначенні й аналізі комплексу якостей, які формуються у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців і є основою успіху у професійній діяльності. Важливим завданням у підготовці фахівців засобами хмарних технологій є невід'ємна складова частина однієї з компетенцій – професійна культура. Формування фахової компетенції

обов'язково має починатися з формування професійної культури на базі загальної. Перспективою пошуків у напрямі дослідження є вивчення засобів хмарних технологій у формуванні професійної культури майбутніх фахівців із метою створення концепції щодо професійної культури.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти. Київ : Атіка, 2009. 684 с.
2. Жалдак М.І., Рамський Ю.С. Про деякі методичні аспекти навчання інформатики в школі та педагогічному університеті. *Педагогіка*. 2005. № 6. С. 17–24.
3. Королюк С.В. Розвиток управлінської культури керівника загальноосвітнього навчального закладу : монографія. Полтава, 2007. 168 с.
4. Траверсе О.О. Професійна культура як інтегративний чинник фахової підготовки і виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Педагогіка і психологія професійної освіти : результати досліджень і перспективи* : збірник наукових праць / за ред. І.А. Зязюна, Н.Г. Ничкало. Київ, 2003. С. 238–243.
5. Фільштейн Л.М., Журавльов В.М. Професійна культура в аспекті підготовки фахівців. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Серія «Економічні науки». 2016. Вип. 29 : Економіка праці, соціальна економіка і політика. С. 12–18.
6. Шишкіна М.П. Проблеми інформатизації освіти України в контексті розвитку досліджень оцінювання якості засобів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2012. № 1 (27). URL <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/632/483> (дата звернення: 14.11.2021).
7. Miller M. Cloud Computing: Web-Based Applications That Change the Way You Work and Collaborate Online. Que Publishing, 2008. 312 p.